

De komst van een kind

Kristina Sandberg

De komst van een kind

Vertaald uit het Zweeds

door Wendy Prins

Nieuw Amsterdam

De uitgever ontving voor deze Nederlandse uitgave
een subsidie van Swedish Arts Council

**SWEDISH
ARTSCOUNCIL**

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Att föda ett barn.*

Uitgeverij Norstedts, Zweden

© 2010 Kristina Sandberg

© 2018 Nederlandse vertaling Wendy Prins /

Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagbeeld © AB Almquist & Cöster, Helsingborg

Omslagontwerp Lotta Kühllhorn. Bewerkt door image realize

Foto auteur © Maria Annas

NUR 302

ISBN 978 90 468 2216 6

www.nieuwamsterdam.nl

[...] zo knoop je de eindjes aan elkaar; knijp altijd in het brood om te voelen of het vers is; *maar als de bakker me nou niet aan het brood wil laten komen?*; wil je me vertellen dat je uiteindelijk toch een soort vrouw wordt dat de bakker niet bij het brood wil laten?

Jamaica Kincaid, 'Meisje'. Uit: *Op de bodem van de rivier*,
in de vertaling van Irma van Dam

Het ruisende geluid van haar ademhaling door de telefoon. Maar ik vroeg toch alleen maar waarom er geen trouwfoto is... Ze verbreekt de stilte door te vragen of ik aan een boek bezig ben. Nee, antwoord ik, ik ben zwanger en moest er gewoon aan denken... Aha. Op die manier. We ronden het gesprek af, hangen op.

Er volgt nog één telefoontje. Ja, een *belangrijk* telefoontje. Het allerlaatste. Maar dat weet je pas achteraf. Misschien hadden we toch een voorgevoel. Want ze begint er opnieuw over, geeft zonder te aarzelen antwoord op mijn vragen, wat ik als een schoorvoetende toestemming beschouw. Geen juichend ja, maar meer een knorrige instemming *schrijf er dan maar over als het zo vreselijk belangrijk is voor jou.*

1938

Maj neemt de laatste tafel af, spoelt de vaatdoek uit en ziet dat Ingrid haar schort uitklopt voor ze haar koffiekopje pakt en zegt tuurlijk ga je mee, Maj. Olof is knap en blij en glimlacht naar Maj, laat Ingrid niet merken hoe hij naar haar kijkt, met zijn bruine ogen, dik, donker haar en een lok die over zijn voorhoofd valt, onwillekeurig of bewust, dat weet ze niet, maar die ogen – en Maj pakt de porseleinen kan met koffie. Blijft meneer nog een kopje koffie, vraagt ze, voor de grap, theatraal, heel graag, lieve juffrouw, antwoordt hij en hij houdt zijn kopje bij. Zweetvoeten, ze kan niet met hen meegaan met deze stinkende voeten die de hele dag in hakschoenen bekneld hebben gezeten. Nee, gaan jullie maar, zegt ze en zet de kan op de toonbank. Ah, doe niet zo saai, zucht Ingrid, nu met donker gestifte lippen – wanneer heeft ze dat gedaan? – toen Olof kwam waren ze nog bleek, als ze de lunchroom sluiten hebben ze beiden meestal een blos op hun wangen en ruikt hun haar naar vet en kardemom van de bakkerij in de ruimte ernaast – heeft Ingrid nooit stinkvoeten? En dan zegt Ingrid dat Tomas aardig is en er goed uitziet en hij heeft een auto. We gaan alleen maar een eindje rijden, naar Gullvik of Skeppsmaln, het is zo'n heerlijke avond, bovendien is het zaterdag.

Een krap bemeten toilet, een kleine wastafel, maar met koud en warm water. Moeizaam brengt ze haar ene voet omhoog, om hem in te zepen, schoon te spoelen, af te drogen, ook tussen de tenen. Wat doe je daar, roept Ingrid, de andere voet, onder haar oksels, haar onderbroek, nee, ze kan niet in vieze zijden kousen en stinkend ondergoed meegaan. Lippenstift, rouge, haar wenkbrauwen worden veel te donker met die roetzwarte mascara, ze veegt het uit en ziet opeens bont en blauw rond haar ogen, maakt de handdoek nat, doet er zeep op, boent stevig langs haar wenkbrauwen. Zo is het in elk geval beter. Zonder kousen. Nee, dat is nog erger, dat gaat niet, ze moet de oude kousen maar aan en net doen of het Ingrid is die stinkt. Hij zou ook rijk zijn, Tomas, dat heeft Ingrid tussen neus en lippen door genoemd, en als ze de achterdeur op slot doet, zegt Olof dat niets zo verrukkelijk is als mooie meisjes in een zomerjurk, niet bloedserieus, maar toch. *Zie je mij nu, Erik, dat ik een eigen kamer heb en vrienden en werk?* Olof geeft ook haar een arm, met tikkende hakken lopen ze naar de Viktoriaesplanaden. De auto staat op de binnenplaats en Olof zegt dat het geen probleem zal zijn om hem over

te halen, maar ze wil niet mee naar binnen, haar benen trillen zo, en dan zegt Ingrid dat ze mee moet, anders zegt Tomas misschien wel nee en wil hij in de stad blijven. Hij heeft vast wel wat in huis, zegt Olof en dan lopen ze de trap op, naar de derde verdieping, ze is buiten adem als ze bij de deur zijn. Olof belt aan, trekt haar naar zich toe, ze moet goed te zien zijn als Tomas opendoet, maar het blijft stil daarbinnen, Olof drukt nogmaals op de bel, harder, en langer nu.

Lag je te slapen, vraagt Olof en Tomas haalt een hand door zijn lichtgrijze haar, ze blijft stokstijf staan, ze hadden niet gezegd dat hij oud is, zeker al dertig, veertig? Kom binnen, zegt hij, de geur van rook en iets anders, iets onbestemds. En als ze zich in de hal verdringen, zegt Olof: we dachten dat je misschien moest worden opgevrolijk, en dan lacht hij even. Wat dacht je van een uitstapje, het lijkt een verdomd mooie avond te worden, en deze dames hebben wel een autoritje verdiend, wat jij? Nu lacht ook Ingrid en ze zegt dat ze gehoord heeft dat Tomas zo'n goeie chauffeur is. Meen je dat, zegt hij en Maj ziet dat zijn overhemd verkeerd geknoopt is en half uit zijn broek hangt. Dan loopt hij door naar de kamer, pakt een glas en een asbak van de tafel, geen grote rommel, de gordijnen dicht, een bank, een leunstoel, een staande lamp. Hij ziet er ongeschoren uit, donkere kringen onder zijn ogen, maar zonverbrand, zo bruin dat de rimpels bij zijn ogen in het duister wit oplichten, *chique familie*, Maj zegt dat het een leuk appartement is, Tomas lacht kort, knikt, loopt naar de keuken en komt terug met een paar biertjes, twee groene glazen. Ga maar op de bank zitten, zegt hij. En ze bedenkt dat hij het wel even had kunnen vragen, ze houdt van bier, maar hoe kan hij dat weten? Zo ruw als hij de flesjes neerzet, en dan verdwijnt hij weer. Olof opent een biertje, schenkt wat in de glazen, zet ze voor Ingrid en Maj neer, neemt zelf een flesje – hij glimlacht weer naar haar, en vraagt dan wat Maj van Örnsköldsvik vindt, hoelang woon je hier nu al? Vanaf eind april pas, zegt ze en jawel, het is hier mooi. Ze zegt niets over haar verlangen naar huis, naar het grote meer, de hoge lichten, Erik, plotseling wordt ze misselijk, *heb je nu een ander*, missen ze haar, mama en papa en haar broers? Ingrid komt overeind, pakt zomaar een nieuw glas uit de kast – in een vreemd huis – laat het vollopen met water, drinkt en gaat dan achter Olofs leunstoel staan, legt haar hand op zijn schouder, woelt door zijn glanzende haar. Maj kijkt de andere kant op, weg. Tomas is intelligent, zegt Ingrid, alsof ze opnieuw haar aandacht wil vangen, een echte denker, dat sowieso.

Zullen we dan maar gaan? Tomas staat in de deuropening tussen de hal en de kamer, licht, correct geknoopt overhemd, dat zijn gezicht nog donkerder doet lijken, keurig geperste broek, gladgeschoren wangen en een scherpe geur van aftershave, maar ze heeft zijn bloeddoorlopen ogen gezien, alsof hij niet geslapen heeft, ze kan nog bedanken: bedankt voor het bier, morgen is er weer een dag, ben erg moe na een week hard werken bij Kjellins, maar Olof veert als het ware uit zijn stoel op, knijpt Maj in haar wang, waarop ze haar gezicht snel afwendt, dan lacht ze.

O nee, ze wil niet voorin naast Tomas zitten, ze wil op de achterbank bij Olof, en Ingrid, maar plotseling dringen beiden erop aan dat zij voorin gaat en Tomas zegt met een glimlach dat hij voorzichtig zal rijden, ze hoeft niet bang te zijn. En de woorden, die vaak koppig en eigenzinnig zijn, willen maar niet komen als ze daar naast Tomas zit, maar alles beter dan het onnozele gezwam dat eruit komt als de onrust toeslaat, *zwijg maar gewoon*. Ja, waarom moet zij leuk doen en babbelen als het stel daar achter in de auto alleen maar met elkaar praat? Tomas, die geconcentreerd naar de weg kijkt. De bloemen in de weiden staan in de knop, boterbloemen, fluitenkruid en ooievaarsbek zullen binnenkort weelderig bloeien, ja, dat zal een mooi gezicht zijn. Maar Maj ziet in de achteruitkijkspiegel dat Olof zijn arm nu om Ingrid heeft gelegd, ze voelt het schaamrood langs haar hals omhoog kruipen, omdat ze zich zo heeft aangesteld en plotseling zegt Tomas dat hij eigenlijk het liefst een eindje zou gaan varen. Zullen we naar de steiger gaan als we er zijn? Hij werpt haar vluchtig een blik toe, zegt dat er vast wel warme kleren liggen in het boothuis, en ze ziet dat hij eigenlijk best een mooi profiel heeft. Als Olof net zo'n onbetrouwbare jongen is als Erik, dan lijkt Tomas tenminste een echte man, volwassen. De snelheid, het zicht, stel dat ze ooit zelf zou kunnen leren autorijden.

De villa's aan het water. Allemaal op een rij, met schuin naar de waterkant aflopende gazons. Ze speurt naar een blokhut, zoiets als die van Erik in Optand, maar ziet door het tere groen alleen maar huizen met serres, balkons en erkers. Ze zou het liefst verder rijden, ver, ver weg, niets zegen en naar buiten kijken, maar die vreemdeling zit daar naast haar en ze wendt zich tot de anderen en vraagt of het ver is naar de hut, haar schoenen zitten zo strak om haar warme, opgezette voeten, Ingrid lacht en wijst naar een groot groen huis – daar is de hut, zegt ze giechelend en

Tomas biedt haar zijn arm aan en zegt dat de benedenverdieping van zijn moeder is, maar zij is er nu niet, en Maj leunt dankbaar op hem als ze de helling af lopen, maar laat hem dan snel weer los en doet een stap opzij. Dames gaan voor! Kan ze gewoon zomaar naar binnen stappen? In de hal aarzelt ze en ze laat Ingrid voorgaan naar de grote kamer met boeken, schilderijen en met meubels die je niet in een zomerhuis zou verwachten. En nu praat ze honderduit. Haar stem, die achter elkaar door woorden vormt, vragen eruit flapt, zonder duidelijke antwoorden of een tegenvraag te krijgen, en ze heeft zo'n honger, schreeuwende honger – hoelang zitten ze daar eigenlijk al met hun glazen en sigaretten? Tomas heeft vermoet ingeschonken en voor Olof en zichzelf een longdrink gemaakt. Ze ziet niet wat hij in de hoge glazen doet en waarmee hij aanlegt, ze struikelt haast over haar eigen woorden, maar de stilte en het gerommel van haar maag zijn erger, Ingrid en Olof zakken steeds dieper in de bank weg, zij en Tomas ieder in een krakende rotanstoel. Ingrid gaat volledig op in het bestuderen van Olofs handpalm, levenslijn en liefde en kinderen en toekomst. Hebben jullie altijd zo veel verschillende merken? vraagt Maj als Tomas zegt dat ze zo veel mag roken als ze maar wil. Hij kijkt haar ernstig aan en zegt in deze familie heeft iedereen zijn eigen smaak, en als ze op visite komen en is er niet van alles wat in huis, dan zwaait er wat! Daarna geeft hij een knipoog, en grijnst.

Kon Olof ook maar een blik op haar werpen. Nu ziet ze dat hij met zijn wijsvinger over Ingrids hand strijkt en een stukje langs haar arm omhoog. Ze heeft het alleen met Erik gedaan – zou het anders zijn met Olof, *en jij denkt dat je een kans maakt*, een wrange vermoutsmaak in haar mond. Zonder je dan toch op zijn minst af, doe het ergens anders, denkt ze, en ze moet plassen, heeft Ingrid eigenlijk een woord tegen haar gezegd sinds ze hier zijn? Daar zit Tomas in gedachten verzonken, met zijn longdrink en halfgesloten ogen en de sigaret die nodig moet worden afgetipt en net als de gloeiende askegel op de gelakte houten vloer dreigt te vallen, leunt hij naar voren en drukt de sigaret in de asbak op de tafel uit. Als hij niets zegt, waarom zou zij dat dan wel doen? En nu zoenen ze elkaar. Ze blijft zitten, Olofs geopende mond, zijn tong, ze kijkt weg, naar buiten, het is nog steeds licht, nog drie weken, dan is het midzomer. *Waarom ben je niet hier om mij vast te houden?* Nee, nooit meer. Dan staat ze op, merkt amper iets van de vermout en is niet van plan om Tomas te vragen waar de plee is, loopt gewoon stilletjes weg. De bedwel-

mende geur van vogelkers, de frisse knoppen van de pioenrozen in het perkje rond de vlaggenmast en de zee die er als een spiegel bij ligt. In de schuur vindt ze de plee, ze moest zo nodig dat het klatert, maar hier kan niemand haar horen. Die vervloekte kousen, ze trekt ze uit, loopt op blote voeten door het gras, de pumps in haar hand. Ze kan haar voeten wel even in het water dompelen, ijskoud, dan stapt ze op de steiger, gaat daar zitten. Aan de overkant van de baai komt tuffend een vissersboot voorbij. Ja, Petterson is een fanatiek visser – ze draait zich snel om en ziet Tomas over de steiger aan komen stappen. Wil je een eindje varen? vraagt hij en maakt een hoofdbeweging naar de bruin glanzende motorboot die naast hen ligt afgemeerd. Ja, zij hebben iets anders aan hun hoofd, voegt hij eraan toe en dan zegt ze, met een stem die onverwacht fel klinkt, dat ze eigenlijk wel naar huis wil. Hij steekt een hand naar haar uit, helpt haar overeind en *ik zou hem kunnen kussen, gewoon om te proberen*. Er zijn genoeg logeerkamers, zegt hij, maar ze schudt haar hoofd. Haar maag, die zo vreselijk knort. Ze vraagt of het ver lopen is naar de stad en Tomas antwoordt dat hij haar wel met de boot naar de stadskade kan brengen.

Hoeveel heeft hij gedronken? Op het bankje naast het boothuis, het begint nu donker te worden. Hij zegt dat de echtscheiding onlangs is uitgesproken en dat hij daar niet trots op is. Het was niet Astrids fout, zegt hij er mompelend achteraan en ze begint te rillen in haar zomerjurk met alleen het katoenen vestje erover. *En hier zit ik dan met mijn opgemaakte wenkbrauwen*. Wat maakt het ook uit, ze heeft er geen idee van of hij haar eigenlijk wel heeft aangekeken, niet zoals Olof. In elk geval laat ze hem je en jij zeggen en voelt ze haar bloed door haar lichaam razen, Tomas vraagt hoe oud ze is. Eenentwintig, zegt ze hoewel ze dat pas eind december wordt. Jemig, wat een leeftijd, zegt hij en vervolgt dat hij denkt dat Astrid nu een ander heeft, toch zal hij waarschijnlijk altijd van haar blijven houden, op wat voor manier dan ook, en na een tijdje zegt ze dat haar verloofde, ex-verloofde, waarschijnlijk ook een ander heeft, al waren ze nooit echt verloofd, Erik wilde dat niet. Dan verdwijnt Tomas naar het boothuisje, komt terug en geeft haar een jas van schapenbont en een oude-mannen-broek, zegt dat het op het water koud is, en met de pumps in haar hand doet ze een poging in de boot te stappen, of beter gezegd, klimt ze angstig in de kuip, bang om in het water te vallen. Hij heeft een wollen coltrui aan, daaroverheen een anorak en een wat eigenaardige

schipperspet op zijn hoofd. Ingrid zal haar nu een rotzorg wezen, ze ziet maar hoe ze thuiskomt.

De zee en het grijzige licht. Tomas, die stuurt, zonder iets te zeggen. De boot klappert op de golven en af en toe krijgt ze wat koude druppels in haar gezicht. Ze sluit haar ogen. Haar bed op de kamer aan de Bergsgatan. Als de hospita maar niet wakker ligt en wacht. Je mag toch gewoon uit dansen gaan en dan kan het laat worden! Morgen zal ze slapen. Slapen en niet opstaan, hoe fel de zon ook schijnt. Haar koffie in bed drinken, weer in slaap vallen. Niet opendoen als Ingrid komt. Tomas mindert vaart en de boot glijdt schommelend de haven binnen. Bedankt voor deze avond, zegt ze. Ik zou je eigenlijk tot aan de voordeur moeten brengen, zegt hij, maar ze schudt afwerend haar hoofd. Kom maar een keertje langs om de jas terug te brengen, leg hem maar in het trappenhuis als ik er niet ben, zegt hij. Ze hoort dat hij de motor start maar draait zich niet om om te zwaaien.

Ze loopt snel. Wat een heer! *Pas op voor gespuis, dronkenlappen en bandieten.* Een bonkend hart. Had ze maar andere schoenen aangehad en niet zo'n pijn in haar botten. De nog verlichte eetzaal van het Stadshotel, het Stads met zijn suites en een terras met uitzicht over het water. Daar zijn ze nu vast aan het opruimen, linnengoed en tafeldecoraties aan het verzamelen. Hoopt ze uiteindelijk daar te gaan werken? Met een gesteven servet over haar arm ten dienste te staan. Of bij het koude buffet, boterhammen, klein gebak en nagerechten, *desserts.* Wat is het stil op dit tijdstip, halfduister en over het plein sluipen schimmen. De kortste weg is via de steile helling omhoog naar de Bergsgatan maar als ze probeert te hollen krijgt ze kramp in haar kuiten, gelukkig, bij Näsman brandt geen licht. Ze sluipt stilletjes naar binnen en gaat over de krakende grenenhouten trap naar boven. Dan schopt ze haar pumps uit, gooit de bontjas en de broek over de stoel, de kardemombroodjes van afgelopen vrijdag in een trommel, verstoppt in de koffer in de grote, massieve kast. Ze mag niet op haar kamer eten, maar daarin gaat de hospita toch niet snuffelen? Ze hangt haar jurk op aan een knaapje, moet morgen maar luchten. Dan de nachtpapon aan en onder de koude klamme lakens en deken, eet een broodje, en nog een, en algauw is de trommel leeg, terwijl ze nog lang niet verzadigd is, alleen een dorstig gevoel in haar mond en haar haar stinkt naar rook. Maar ze kan niet naar de keuken gaan, niet op dit tijdstip. Ze is wel zo verstandig om op haar kamer te blijven, durft niet naar de keuken om met pannen te gaan kletteren. Die zeurende pijn in haar benen, zoals ze in de lunchroom tussen de tafeltjes heen en weer heeft gerend: *wat wenst meneer, wat wenst mevrouw, drie koffie met gebak, priklimonade en een tomposes, een kaascroissant, roggebrood met ansjovis en ei.* Hongerig en rillend op een huurkamer liggen was niet waar ze van droomde toen ze met de trein uit Östersund vertrok. Had Erik zich maar uitgesproken. *Maj, je bent niet erg stabiel en niet altijd even makkelijk om mee om te gaan.* Op Frösön, Hornsberget, ze had een lunchpakket bij zich, een thermoskan met koffie en bruinbrood met weikaas van geitenmelk, omdat hij daar zo dol op was, en hij was immers degene die haar weer had opgezocht, dertig dagen na die ongelukkige Paasdag, toen ze gewoon bij hem weg was gelopen en hij geen enkele poging had gedaan om haar bij zich te houden, en nu had hij met haar afgesproken alleen maar om haar dit te zeggen, om *eerlijk* te zijn, alsof ze een klein kind was,

dat hij er de afgelopen dagen over na had gedacht en dat hij er eigenlijk genoeg van had. *Die huilbuien van jou, dat soort dingen ben ik niet gewend.* Ze kan de geur van zijn huid nog ruiken. De korte haartjes in zijn nek, die ze zo eindeloos kon blijven aaien. Zijn lach die ze moest zien te smoren, 's avonds in het steegje, waar papa hen niet kon zien maar wel horen. Werd hij wakker dan zou hij razend worden. *Zou u dan mij of hem gedood hebben?* Maar papa heeft nooit iets gemerkt. *Ik ga naar Margit, Margit en ik gaan naar de bioscoop, Margit heeft mij meegevraagd naar hun zomerhuisje,* Margit, die nooit wilde liegen maar ervan overtuigd was dat de liefde een hemels geschenk was dat je nederig in ontvangst moest nemen van God. Maj moest haar beloven dat het de bedoeling was dat zij en Erik uiteindelijk zouden gaan trouwen, en Maj loog niet toen ze zei dat dat zo was. Had Erik ooit gezegd dat ze dat niet zouden doen? *Maar hij heeft haar ook nooit ten huwelijk gevraagd.* Ella met haar volle Katharine Hepburn-achtige lokken, haar brede heupen en innemende lach. *Doe je het nu met haar?* Had ze er maar vrede mee gehad, zoals hij naar Ella keek, geen ruzie gemaakt, misschien betekende het wel niets – ach, het is wel goed dat hij weg is! Het is wel goed om hier te liggen en met het puntje van haar tong broodresten tussen haar tanden uit te pulken. Krijgt ze nu geen jeuk, kriebel – wandluis? Oude houten huizen met slechte isolatie en bobbelig behang. Mama die de wanden, vloeren en plafonds van hun eenkamerflat schoonschrobt, maar daar hebben ze dan ook geen luizen. Mevrouw Kjellin heeft haar geroemd – ik zie dat je heel precies bent met de stoelen en tafeltjes, Maj, dat zie je niet vaak bij meisjes van jouw leeftijd. Het matras, stel dat ze daar wonen, die beestjes, ze is zo moe dat ze bijna moet overgeven. Morgen zal ze haar kousen wassen. Als ze nou de wekker zet en de bontjas morgenvroeg terugbrengt. Dan kan hij nog niet thuis zijn. Ze wil hem nooit meer zien.

Ze wordt bij het getik van de wekker wakker, brengt het amper op om te kijken hoe laat het is als hij rinkelt, zet hem snel weer uit, vergeet de bontjas en de broek. Ze kan ze wel meenemen naar Kjellins, mocht hij daar nog eens komen en ze terug willen. Bedenkt ze dat nog voor ze weer in slaap valt, of zakt ze meteen weer in een droomloze slaap weg tot ze wakker schrikt van het gekletter op het plaatijzeren dak? Ja, het regent, regen vermengd met grote hagelstenen. De kerkklokken luiden voor de hoogmis, ze gaat weer liggen. Nu nog hongeriger, maar de broodjes zijn op. Ze had er natuurlijk eentje moeten bewaren als ontbijt. De anderen

zijn vast nog aan zee. Ingrid blijft daar om van haar vrije zondag te genieten. *Over jou te praten*. Haar uit te lachen. Ze kon amper in die boot komen – maar ze moest en zou naar huis. En ik had haar nog wel meegelokt, zegt Olof, ze was vast nijdig – Ingrid, die ongetwijfeld met hem meelacht. Maj krijgt een kleur, nu aan het klaptafeltje, kijkt naar buiten waar de hagel als grofkorrelige suiker over de binnenplaats ligt uitgestrooid, opeens heeft ze het idee dat de hele kamer naar schaaap ruikt. Weg ermee. Ze wil niet dat dat ding hier ligt. Als ze nu opschiet, komende week moet ze immers alle dagen werken. De grijze rok en Ragna's duifblauwe blouse, die haar te strak over de borsten spande toen ze in verwachting was van Gunnar. Netjes, de mantel, een borstel door haar haar en speldjes achter haar oren. Een klein beetje lippenstift. Wat een lompe bontjas. Ze had hem natuurlijk op de kade al moeten uittrekken, in de boot moeten gooien, de broek ook.

Ze weet niet zo goed wat de kortste weg is. Ze loopt met de bontjas en de broek onder haar arm, heeft geen paraplu, maar het regent niet meer zo hard. De mensen die ze tegenkomt dragen allemaal regenmantels en -hoedjes, galoches, of lopen op hun zondags gekleed onder paraplu's, ze moet een pakket bezorgen, ze kunnen haar nergens van betichten. *Waar ben je bang voor? Leg die kleren gewoon voor zijn deur. Je hoeft niet eens aan te kloppen*. Komen ze uit de kerk? Het lijkt erop. Zo keurig en degelijk. Als ze gewoon recht voor zich uit kijkt hoeft ze ook geen klanten van de lunchroom te herkennen. Dat ze zo met Olof flirtte. Een lokmiddel. Of erger. *Weet je, Tomas, ze heeft een heel mooi figuur*. O. En Ingrid, zo veel was die vriendschap dus waard – moet ze nu op zoek gaan naar een andere baan?

De eerste trap op. *Je redt het wel*. In het trappenhuis roze geraniums voor het raam, enkele gele blaadjes die zouden moeten worden weggeplukt. Op de derde verdieping legt ze de bontjas voor zijn deur. Ze had een kaartje moeten schrijven, bedankt voor het lenen of iets dergelijks, niet: nog bedankt voor de gastvrijheid, nee, dan kan hij van alles gaan denken, maar met haar kinderlijke hanenpoten, nee, dan liever deze... *anonimiteit*. Dan hoort ze beneden de buitendeur opengaan en meteen begint haar hart te bonken, hard en regelmatig, laat geen van de burens haar gezien hebben, het zweet breekt haar al uit bij de gedachte uitleg te moeten geven. Nu slaat de regen opnieuw hard tegen de ruit. Zal ze doorlopen naar de zolderverdieping – een kuchje, en dan ziet ze hem. Tomas komt met gebogen hoofd de trap op lopen, hij heeft een metalen

schaal met deksel in zijn handen. Maj, zegt hij als hij haar in het oog krijgt, en ze wil alleen maar zeggen nee, je moet niet denken dat ik hier op je heb staan wachten. Zitten jullie niet meer aan zee, zegt ze daarom, hij mag gerust weten dat ze hem niet wilde treffen, maar ze zegt toch nog bedankt voor gisteravond, ik kom alleen maar de jas terugbrengen. O, wat goed, zegt hij dan. Ik heb hier versgebakken oostzeeharingfilet. Ben even langs het Stads geweest om wat te halen. Kom binnen en eet een hapje mee, het regent toch. Je bent behoorlijk nat, voegt hij er met een glimlach aan toe. Dat is erg aardig, antwoordt ze, onbedoeld vriendelijk klinkend. Maar. Ze mompelt nu wat, en hij zegt het is weekend, Maj, je vrije zondag, en voor de tweede maal binnen vierentwintig uur stapt ze Tomas' woning binnen.

Kwam het doordat hij haar naam zei? Later zal ze dat denken. Niet Majtje, Maja of iets dergelijks, maar gewoon: Maj. Ze zal hem terughalen en wegdrücken. De herinnering aan die dag.

Knapperig gebakken oostzeeharingfilet en aardappelpuree met veel boter. Knäckebröd en pittige kaas. Ze heeft zo'n honger dat er geen ruimte is voor onrust, hij zegt dat hij blij is met haar gezelschap, soms is het zo saai om in je eentje te eten. Jawel, ze knikt. Zelf gooit ze er vaak met de pet naar, ze vindt het vervelend om Näsman's keuken te gebruiken, ook al is dat op bepaalde tijden toegestaan. Ze krijgen trouwens vaak wat mee uit de lunchroom, maar meestal zoetheid, soms een boterham. Ze drinken weer bier. En een borrel. Ziet hij er vandaag niet een stuk frisser uit, Tomas? Lachrimpeltjes rond zijn ogen, en niets wat op een kalkoennek lijkt. Je zou het haast als een vroeg diner kunnen beschouwen. Ze wordt aangenaam giechelig van binnen. Hier kan niemand haar zien! Hij zegt dat hij haar graag koffie zou aanbieden, maar dat het niet zo lekker wordt als hij kookkoffie maakt, en koffiezetten heeft hij nog niet echt onder de knie, dus biedt zij aan om het te doen, ja, ze voelt zich haast vrij, warm. Lekkere koffie maken, dat kan ze wel! Bij Erik kon ze in het begin geen hap door haar keel krijgen, maar ze weet immers dat Tomas bij die Astrid hoort en ze is de speelse manier waarop Olof haar aankeek niet vergeten.

Hoe belandt ze op de bank? Ze staat niet helemaal stevig op haar benen, het bier en de borrel, die vast nog een keertje werd bijgeschonken, ze